

БҮРЯАТ АТЭТ

Бүгэдэ арадай сонин

1998
августын
26

Намарай эхин
сагаан бишэн
нарын
4
гарагай 4
СРЕДА
№ 155 (19996)
Газетын сэн хялсээтэ

1921 оной
декабриин
21-нээ гарана

ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИИН ДОЛООН ХОНОГ

Нийтэ республиканска хэмжээ ябуулганууд

Августын 24-26. Шасаргана тухай уласхоорондын симпозиум.

Августын 26. Архи дарна үйлэдбэрилгын болон худалдалгын хойноһоо гүрэнэй хиналта болон гуримшуулга шангадхаха асуудалаар республиканска зүблөөн.

Августын 24-28. Багшанарай августын конференцинууд.

Правительствын Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В.К.АГАЛОВ

Августын 25. Шасарганаар уласхоорондын симпозиумдо хабаадалга.

Августын 26. Архи дарна үйлэдбэрилгэ болон худалдалга тушаа республиканска зүблөөндэ хабаадалга.

Түлбэринүүдые саг соогоо оруулхагүй талаар албанууд хоорондын комиссиин заседани.

Предприятинуудые хубилган шэнэдхэхэ талаар албанууд хоорондын комиссиин заседани.

Правительствын

Түрүүлэгшын орлогшонор:

А.Ю.НАЛЕТОВ

Налогой гурим нарижуулгаар, экономико болон сан жаса тогтууритай болгохо программын талаар хуулийн проектүүдые бэлдэлгэ.

Эрхэмдэлнүүдые амьарлаха талаар Россин Федерациин гүрэнэй засагай болон Буряад Республикын гүрэнэй засагай зургаануудай хоорондо хэлсээ бэлдэлгэ.

Августын 27. Хойто зүгэй територинуудта продукци зөөжэ абаашалгын талаар Хойто-Байгалай райондо зүблөөн.

«Буряад Республикын 1998 оной нэгэдэхи хахад жэлэй консолидированна жэлэй бюджетэй гүйсэдхэл тухай» Финансын министерствын коллеги.

Е.К.ХАНХАЛАЕВ

Августын 27. Мэргэжэлтэ эхин нуралсалай эмхи зургаануудай республиканска зүблөөн.

Августын 25. Хүн зониие социальна хамгаалгын болон ажалай министерствын коллеги.

Августын 28. «Буряад Республикын соёл болон искусствые бүрин сахиха болон хүгжөөхэ программые бүридүүлхэ гол хараа бодолнууд» гэхэн темээр соёлой нуралсалай эмхи зургаануудай конференци.

Акушерствээр экспертнэ зүблэлэй заседани.

Августын 27-28. Хүүгэдэй зунай амаралтын дүнгүүдые согсоллог.

В.В.ПЕРЕЛЯЕВ

Түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдэй түлөө хоорондоо тоосолгын талаар республикын Президентын Зарлигай проектые бэлдэлгэ.

Түмэр замай транспортые бүридэлэй талаар шэнэдхэлгын хараа бодомжые бэлүүлхэ талаар дурадхалнуудые бэлдэлгэ.

Ой модоной комплексын хүгжэлтын асуудалаар МАСС-ай соведэй заседанида дурадхалнуудые бэлдэлгэ.

Правительствын эрхэ түлөөлэлгынгөө болзорто хараалхан ажал ябуулгын түсэбтэ дурадхалнуудые бэлдэлгэ.

Гаргадаг продукци сертификацилгын талаар барилгын комплексын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн.

П.М.БОЛОНЕВ

«Хонин ажалье тогтууритай болголго болон хүгжөөлгэ» гэхэн программада материалнуудые бэлдэлгэ.

Шасарганаар III уласхоорондын симпозиум. Хүдөө ажахын ургамалнуудай селекци болон үрэнэнэй талаар эрдэмэй-практическа конференцидэ бэлдхэл.

«Трактор» гэхэн нэргылэмжын операци үнгэргэлгые шалгалта.

ЗАКАМЕНСК ХОТЫН ЗОНОЙ БЭЭ НАЙЖАРУУЛГЫН ПРОГРАММА ХАРААЛАГДАХАНЬ

Закаменск хотодо ажаһуугшадай бэсын энхэ элүүрэй улам муудалга республикын Правительствын ханаа ехээр зобооно. Мэргэжэлтэдэй ханамжаар, энээнэй гол эрхэ нүхэсэлүүд гэбэл, Ээдын вольфрам-молибденэй комбинадай ажал ябуулгын эсэстэ хото дотор болон Ээдэ гол шадар тохёолдоһон экологическа шахардуу байдал болоп социальна асуудалнуудай

комплекс болоно. Энэнтэй дашарамдуулан, Закаменск хотын социально-экономическа реабилитациин программа зохёохо правительственна комисси байгуулагдажа, Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо - промышленностиин, энергетикын болон худалдаа наймаанай министр Владимир Переляев толгойлоо.

Республикын Президентын ба Правительствын хэблэлэй албан.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ХҮН ЗОНИИЕ СОЦИАЛЬНА ХАМГААЛГЫН БОЛОН АЖАЛАЙ МИНИСТЕРСТВЫН БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ЭРХЭТЭДТЭ ХАНДАЛГА

Хүндэтэ эрхэтэд!

Манай республикада үерэй талаар шахардуу байдал тохёолдонхой. 2828 бүлэ - 9115 хүн, тэрэ тоодо 1445 үхибүүн хохидоо. 630 хүн ондоо байрануудта зөөлгөгдөө, дүн хамта 11641 хүн хохидолдо ороо.

1658 байрын гэр, үйлэдбэрийн байшан, социальна халбаринн болон гэр байрын-коммунальна комплексын объектүүд уһанда абтаа.

Хохидолдо ороһон хүн зондо хубсаһа хунар, эм дом, эдөө хоол хэрэгтэй.

Буряад Республикын Президент болон Правительство хохидогшоодо туһаламжа үзүүлхын тула али бүхы юумэ хэжэ байнхай.

Гэбэшье нютагайхидайнгаа гасаландэ ороод байхадань, бидэнэр бултадаа сэдхэхэдээ дүтэ абабал, туһаламжа хураггүй ашаг үрэтэй байха.

Сагай хүндэ хэсүүе бултал үзэнэбди, гэбэшье суг ажаһуудай эрхэтэдэй гасаланда намһаа сааша гээд нуудаггүй заншалаараал Буряад Республикын арад бэхи хамнай.

Буряад Республикын Хүн зониие социальна хамгаалгын болон ажалай министерство бидэнэр бултанда хүндэ хүшэр энэ үедэ сэдхэхэлэй нигүүлсэхэл болон туһалха оролдолого гаргахыень Буряад ороной бүхы эрхэтэдтэ хандажа, зөөрийн түхэл янзаһаа дулдыдангүй, предприятинууд, эмхинүүд, эрхэтэд энэ хэрэгһээ хулжангүй, хохидогшоодо үнэн шударгы туһаламжа үзүүлхэ гэжэ батаар этигэнэбди.

Районууд болон хотонуудай социальна хамгаалгын таһагуудай дэргэдэ Буряад Республикын үерһөө хохидоһон эрхэтэдтэ туһаламжа үзүүлхын тула хубсаһа хунар, эм дом, эдөө хоол суглуулгын пунктууд эмхидхэгдэнхэй.

Министр С.Г.ЕФИМОВ.

ГҮРЭНЭЙ ЗҮГНӨӨ ШАЛГАЛТА ШАНГАДАНА

Августын 26-да хотонууд болон районуудай өөһэдэйн хүтэлбэрийн толгойлогшод, дотоодын хэрэгүүдэй зургаануудай, гүрэнэй налогой инспекциин, налогой полициин федеральна албанай, прокуратурын, сүүдүүдэй болон шалгадаг, мүн энээндэ хамаатай бусад албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд болон хүдэлмэрилэгшэд республиканска зүблөөндэ суглархань. Гол темэнь - архиин продукци үйлэдбэрилгэ болон худалдалгын хойноһоо гүрэнэй хиналтые шангадхаха, шалгадаг зургаануудай, милициин, прокуратурын, сүүдүүдэй хүдэлмэриеэ хоорондоо тааралдуулха ябадал мүн болоно.

ХУУЛИ БУСА АРХИДА - ХААЛТА!

Республикын територидо хуули бусаар асарагдаһан архи дарна хуряаха болон үгы хэхэ хүдэлмэрийн хойноһоо хиналта шангадхаха нэмэлтэ хэмжээнүүдые Правительство баталаа. Районууд болон хотонуудай шотагай өөһэдэйн хүтэлбэрийн зургаануудай толгойлогшод хуряагдаһан архи саг зуура хадагалха газарнуудые, мүн тэрэниие үгы хэхэ газарнуудые болон органуудые тодорхойлоһотой.

Далдаар худалдагдадаг аад, хуряагдаһан спирт, бэлэн архи табан хэнэгээр бэшгэдхэн актаар хуряагдаһан үдэртөө саг зуура хадагалагдаха складуудта тушаагдаха ёһотой. Архи хуряаһан тушаалта хүнэй, архиин эзэнэй заатагүй хажуудань байлсаһаар комиссиин бүхы гэшүүд хуряагдаһан продукцие үгы хэхэ гү, али бусааха ёһотой.

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД!

«Буряад үнэн» сонин республиканска типографида хэблэгдэнэйнгээ түлөө нилээд ехэ мүнгэ үритэй болонхой. Энэ асуудалаар республикын Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В.К.Агалов республиканска типографиин директорэй уялгануудые бэлүүлэгшэ Б.С.Бесфамильный гэгшэтэй, «Бурятия», «Буряад үнэн» гэхэн гүрэнэй газетэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалга үнгэргэбэ.

Зүгөөр типографиин хүтэлбэрийн уялгануудые бэлүүлэгшэ үриез «сэбэр» мүнгоор оруулха ёһотой гэхэн шанга эрилтэ табиһан байна. Энэл шалтаганһаа гарагай гурбанай үдэр гараха газетэмнай хэблэгдэбэгүй.

Ушар нимэһээ хүндэтэ уншагшад, Танһаа хүлисэл гуйгаад, энэ бэрхшээлые шиидхэхэ талаар бодото оролдолого гаргаха байһанаа элирхэйлэбди.

РЕДКОЛЛЕГИ.

Курскын агуу байлдаанай 55 жэлэй ойдо

Ветераны

Курскын байлдаанай ветеранууд.

Г. САМБЯЛОВАЙ фото.

ХОЁРДОХИ ЕХЭ ИЛАЛТА

Хоёр жэлэй туршада СССР-эй баруун область, хизаарнуудай газар дайда дээрэ шухата ехэ дайн байлдаа үүдхэн Гитлерой удамаршад Курск хото шадархи байлдаанда одоол үбдэглэхэ туйлдаа хүрөө бэлэй. Нэн түрүүлэн фашис нохосуд Сталинград, Дон, Кавказ шадар болоһон байлдаанда дийлдээ нэм шуу. Тийхэдээ 1942-1943 онуудайшээрүүн хүйтэн үбэлэй нинуудта Дон, Волго болон Сталинградтай дайн байлдаанда фашистууд 1,5 миллион сэрэгшэдээ, 3500 танк, 3 мянган самолет болон бусад олон хуягта эзбсэгүүдэд алдаһан юм. Энээнһээ гадна Германиин 6-дахь армийн сэрэгшэд генерал-фельдмаршал Паулюс командиртаа манай сэрэгшэдтэ бээе тушааха баатай болоһон гэшээ. Энэмнай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Совет арадай, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнуудэй туйлаһан түрүүшын эгээл ехэ Илалта боложо, бүхы дэлхэйн арадуудай хэды ехэ талархал, омогорхолын болоолһон бэ! Эдэ бүгэдые түүхын хууданууд тобоймо баримтануудтайгаар мэдэрдэг, гэрцэлдэг гэшээ. Манай орондо добтолһон шунахайрхан фашистууд Сталинград шадар дийлдэхэдээ, харюугаа абахаһанаатай Курск дүхэриг шадар дахинаа нударгааа зангидажа ороһон байгаа.

дүүлгя. Тийхэ үедэ түбэй фронтын сэрэгшэдые Армиин генералууд К.К.Рокоссовский ударидажа ябаһан. Воронежско фронтые Армиин генерал Н.Ф.Ватутин, Баруун-Хойтохи, Урдахи, Брянска, Стелной фронтуудай командалагдааар Советскэ Союзай

гэдэргээ суухариха баатай болодог хэн. Курска дүхэриг шадар аяар табин хоногой туршада үргэлжэлһэн энэ байлдаанда Совет арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнууд илажа, бүхы орон соомнай хэды ехэ баяр болодогыё фронтуудай илалтануудта

Г. К. Жуков, А. Н. Боголюбов, Н. Ф. Ватутин добтологын урда тээ.

түрүүшын маршалнуудай нэгэн К.Е.Ворошилов, Армиин генералууд И.С.Конева, Р.Я.Малиновский, М.М.Попов гэшүд хүтэлбэрлэжэ, дийлдэшгүй хүсэтэйбди гэжэ бээе тоолоһон фашис сэрэгшэдэй урдаһаа шанга добтолго, шадмар бэрхэ хамгаалга эмхидхэжэ гараһыньтэрэ ехэ шухата дайнда хабаадаһан ветеранууд хэтын хэтэдэ мартаха аал?!
Совет ороной эды олон сэрэгшэдэй урдаһаа ямар эзбсэгтэ хүсэнуудые нэрлэжэ, хаанаһаангэнтэ добтолоо хаа, хайн бэ гэһэн тусхай нюуса захиралта 1943 оной апрелин 15-да Гитлер гаргаһан байна. Тийхэдээ тэрэ захиралта соогоо нэгэ талаһаа Белгородһоо, нүгөөдынь Орел хотын урда заханаа добтололоо эхилхэ байгаа. Эндэл - Курска дүхэригтэ сулгарһан Совет ороной сэрэгшэдые бүхэлэлгэдэ абажа, дууһынь хюдаха гэжэ шанга захиралта бүхы армийн командирнуудта нюусаар барюулан байгаа.

Германиин фронтууддээр Гитлер 5,3 миллионһоодээшэ сэрэгшэдтэй 232 дивизи түргэн саг соо суглуулһан. Энээнһээ гадна 54.000-һаа дээшэ буу эзбсэг, миномет, 5850 танк, хуягта буу, 3 мянга шахуу самолет бэлэн болгодоод байһан. Түргэн саг соо имэ ехэ хүсэ суглуулһан Гитлерэй Курска дүхэриг эзлэхэ хэдэлгэтэй байһанинь Совет ороной хүтэлбэрлэгшэдтэ мэдээжэ болоһон юм.
1943 оной июлин 5-най үглөөнэй 2 час 30 минутаһаа Совет ороной фронтууд дээрэ шухата ехэ дайн дахинаа эхилһэн юм. Дайсан энэ үдэр 5 удаа добтолгодо бодоошье хаа,

зориулагдаһан алдар солын салкюудай радиооор дамжуулагдагыё тэрэ үеын хубууд, басагадай хэмнай мартаха бэлэй. 1943 оной августын 23 - Илалтын хайндэрнүүдэй эхин боложо түүхын хууданда оронхой гэжэ мэдэнбди. Хэдэн хоногой туршада коммунистуудай засаг унагаажа, томо хото городуудые үнэн тоборолго болгох гэжэ байгаад найрхаһан Гитлер, Курска дүхэриг шадар хоёрдохёо мухариха (Сталинградтай хүлээр) баатай болоо хэн. Мүн саашадашье бираагүйн түүхэдэ мэдээжэ.

БДМА ЦЫРЕМПИЛОВ, ажалай ветеран.

ХҮРӨӨГӨӨ ДАРУУЛАА ХЭН

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхэдэ Курска дүхэриг шадар Совет Армиин туйлаһан гайхамшагта Илалтын болоһоор 55 жэлэй баярай үдэрые манай ороной хүн зон, сэрэгшэд тэмдэглэжэ байнабди. Энэмнай дэлхэйн хоёрдохёо дайнай үедэ фашис эзэмдэгшэдые үбдэг дээрэн хууданһан үйлэ хэрэгүүдэй нэгэн болоно.

Курска дүхэриг туйлагдаһан Илалтын 50 жэлэй ойн тэмдэглэгдэхэдэ, тэрэ дайна дайна хабаадаһан 500 гарын ветеранууд манай республикын тоологдодог байһан Мүнөөдэрэй байдалаар 37 ветеран, инвалидууд тэмдэглэжэ байнхайбди. Тэдэнэрэй дундаһаа Александр Невскийн, Богдан Хмельницкийн, Эсэгэ ороной хамгаалгын дайнай I шатны орденуудаар, хэдэн орден медальнуудаар шагнагдаһан сэрэгшэд М.И.Ильонин

«Нормандия-Неман»

гэһэн авиационной французской летчикуудтай суг хамта алба хэбэ Е.М.Стулев, артиллерист В.К.Бардымов, тагнуулашье Д.М.Бобровский, 76 миллиметр пушкын командир Д.Г.Гончаров 321-дэхи дивизидэ автоматай дайсаные хюда саһан П.П.Колмаков, взводной командир П.Э.Ринчинов болон бусад нэрлэнбди. Тийхэдэ танкнүүд хороохо уялгатай 32-дэхи бригадын командир, полковник Советскэ Союзай Герой В.Б.Борсоевой дайшалхы габьяны энэ сэгнэшгүй ехэ юм.

Курска дүхэриг шадар байлдаанда хабаадаһан энэ статягай автор Кутузовой орденго Горькийн нэрэмжтэ дивизийн 624-дэхи полкын командир ябаһанби. Манай дивизи тийхэдэ июлин 23-най үглөөнү Неручь голые гаталжа, добтолоо ороо хэмди. Дивизийн гэжэ дайны ороходо хоёрдохёо батальон сэрэгшэдтэй суг ябалсаба байгаа. Добтолгоны үеэ батальонной командир хүндэ шархаташаба. Командир Тарханов абаһаар гэмтэнхэнээ мэдээшье сэрэгшэдэ ударидаһан туйлаһан Тийгэжэ ябаһаар зүүн хайрхан багтаа шуһанай ехээр гаралһан саашадаа ябахан хүндэ болон полевой госпитальдо ороо байһан. Тийхэдэнь лэ би батальонной командиртай уялга абажа, дайны үргэлжүүлээ бэлэйбди. Ороной сэрэгшэд болон офицернууд баатар габьяатайгаар дайлаһан ябаһаар, баатарай үхэлөөрүм хэбэ юм. Тэдэнэрэй дундаһаа 19-дэхи комсомол хубүүн, офицер Степанов дайсанай хоногой хүндөөр шархатажа наһа барыһан байгаа.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар О.И. Степановта Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдодог батальонной комсорг Курскы Герачков Ленинэй орденуудтай шагнагдаһан бэлэй.

Манай 137-дохь дивизийн ороной тоото сэрэгшэд дайнда эрхэлжэ зориг харууланһангай туйлаһан дахи армийн командир Романенкһээ баяр баясалһаа хүртөөнхэ хэмди. Би тийхэдэ Улаан одоной орденуудые нүхэдни дайшалхы габьяатай медальнуудаар шагнагдаһан бэлэй. Тэрэ гэхэһээ уламжаль мүнөөдөр Курска дүхэриг шадар гдл дүооор соробхийһон дайны манай сэрэгшэдэй туйлаһан Илалтын 55 жэлэй ойн үдэрэ амиды үлэһэн дайнай ветерануудыи энэ гайхамшагта хабаадаһан инвалидууд тэмдэглэжэ байһанинь үүрингэ зурхалһан байһан аманшалнаб.

И.ПИЛИПЕНКО республикын ветерануудын советэй түрүүлэгшын ордон

Вениамин Хензыхенов

ВЕТЕРАНАЙ ҮГЭ

- Ойлгогты бидэиэрые бидэ нэрэнүүдээ бэшэһэн.
- Олон хүнүүдтэ үшөө Тосхон городуудые дахин баряабди,
- Ойлгоногүй хэншые хэды соо хэрэгтэйбди,
- Оорынгоо хүсэ хабаар ябахабди,
- Хэнбди бидэнэр? Залуудаа-сэрэгшэн,
- Хожом хэлэхэдэ, бэрхэ хүдэлмэришэн,
- Хамтын ажалда яһала хабаадаһан,
- Календарай хууданада ажаалагты.
- Тоодэй баабайһаан жэшээ абаад,
- Тала дайдаа саашань баяжуулагты!

илалтада зориулагдаһан эгээл түрүүшын салкют үгэжэ, фронтуудай баатар габьяата бүхы сэрэгшэдые амаршалһан, олон тоото хубууд, басагадтаа орден, медальнуудые барюулан бэлэй.

Курска дүхэриг шадар болоһон дайнда хоёр талаһаа 4 миллионһоо дээшэ сэрэгшэд, 13.000 танк, 12.000 самолет болон хуягта техникэ хабаадуулагдаһан юм.
Улаан Армиин сэрэгшэд 50 хоногой туршада дайсанай 30 дивизи, танкнүүдэй 7 дивизи һамна бута сохижо гараһан алдартай. Гитлер эндэ хүрөөгөө даруулжа, саашадаа бирахая болоо бэлэй.

Тайзан А
харуулагда
алтан сэр
Тийхэдэнь
моритой
хуугайлаа
Алтан
зугаа шаг
зугаа, шэх
Хүтэлбэр
хүндэтэ ду
Нютагаарх
шагнахаар
эхилэхэмн
Сугларан
Хүт: Эл
Суг: Дэл
Хүт: Зай
таандаа ха
- Эдэмн
аман зохи
обогоорын
- Ахын,
мэргэшүүл
- Бидэ
хаджажа ху
жэгтэй бай
Суг: Зуб
- Сэн
сээрхэдээ
- Үгэлхэ
хүртээрөө
болонхойба
- Байз, ба
ухи хүүгэдэ
хатуу харь
- Углуу т
гэрэй подв
соогуур унт
- Байзаг
бурыюулаха
мэдээлсэхэ
- Тийгэдэ
асуудалаа з
зүйтэйл аж
туршые гэл
- Захирха
- Хорихы
- Хамагы
- Тон аз
реформатор
орчууламна
- Баһа ю
- Дуулаа
шэнэ нэрэн
- Яагаа н
- Бушые
«Другим Пу
- «Завет
болоо.
- Тэрэтиа
доктор-фил
Ава шага н
ажалые «Н
хаш. Нүгөө
буряадалх
гэлсэнэ. «К
Аа.
- Саашан
«Волхозыш
- Тэрэ
В.И.Ленин
гэшые би
ойлгодог бо
- Энэтиа
«Не д
- Энэ н
олоогуйб.

Уран зохиолой хуудгалан

Дугар ДЫЛГЫРОВ

АЛТАН СЭРТЭ

(юрэнхы сценари)

Тайзан дээрэхи сагаан хүсэгэдэ видео хэлэг харуулагдана. Найхан хүгжэм доро. Холлохо алтан сэргэ толорон харагдаһаар дүтэлнэ. Тийхэдэнь тэрэгидэ хэдэн тээһээнь хазаар моритой хүнүүд хүхирэлдэһээр, хуугайлалдаһаар дүтэлнэ.

- Алтан сэргэдэ бууя! Аялга дуу, хошон зугаа шагная! Сэнхир экрандаа нууя! Сэсэн зугаа, шэхэнэй шэмэг болгоё!

Хүтэлбэрлэлэг: (столой саана һуужа байһан хүнүүдэ дүтэлнэ). Зай, хүндэтэ нүхэдэ! (айлшад) Нютагаархиднай сугларба хэбэртэй. Бидэньэ шалнахаар бэлэн болобо хан! Дамжуулгаяа эхилхэмнай гү?

Сугларгшад: Эхилэе. Эхилэе.

Хүт: Элбэг зугаа дэлгэхэмнай гү?

Суг: Дэлгэе!

Хүт: Зай тийбэл дамжуулгадманнай уригдаһан таанадаа харагшадтаяа танилсуулая.

- Эдэмнай хурса хэлэнэй, хошон зугаатай, аман зохиолой, үальгэр түүхың ээд гээшэ (нэрэ обогоорынь танилсуулана).

- Ахын, Захаамнай, Хэжэнгэ, Агын сэсэ мэргэшүүл болоно.

- Бидэнь бурядууд эбтэй эетэй хаяа хаджаа һуухаһаа гадна, жэлэй дүрбэн сагыс жэгтэй найханаар үнэргэдэг гээшэ хабди.

Суг: Зүб! Зүб!

- Сэнгэхэ, зугаалха, сэргэмдэхэ, сэсэрхэдэхэ дуратайл гэширбди.

- Үтэлхэ наһатанһаа эхилээд, үхи хүүгэд хүртээрөө угжаа хүхэдэг, ундаа харядаг болонхойбди.

- Байз, байз ахатан. Иихэдэ таамнай бидэньэ үхи хүүгэдтэеэ хамтараад, хара тамхи татадаг, хатуу харыс барыдаг болонхой гэлэ гээшэ гүт?

- Углуу тохойгоор, үйэсэ гудамжаар, үндэр гэрий подвал соогуур, уһан соргыш нүхэн соогуур унтадагыһыс болонхой гэжэ адаглагшаб.

- Байзагты, байзагты, нүхэд. Бог шоройгоо бурьюулахаа ерээ гүбди, али сэсэ мэргэсэ мэдэлсэхэ гү?

- Тийгэлдэжыһыс үрдихэбди. Харин энэхэн асуудалаа захадань хүргэжэрхис. Нүхэрнай зүйтэйл ажалалта хэи. Мүнөө үедэ засаг түрешы гэжэ зүнгөө төөрөө.

- Захирха зацларха ноёдныс жолоогоо алдаа.

- Хорихо, хаһаха хуулиһыс унгараа.

- Хамагыс худхахада хамнаггүй саг болошоо.

- Тон лэ зүб хэлэнэт. Энэ залуу демократ-реформаторнууднай аграрна секторто ами оруулхамнай гээд юугээ худхана гээшэб.

- Баһа юуи болобоб?

- Дуулаагүй юм гүт. Колхоз совхозуудтаа шэнэ нэрлүүдыс үгэжэ эхилээ.

- Яагаа һопин юм.

- Бушыс хэлэгты! «Путь Ильича» колхоздо «Другим Путем» гэлэн нэрэ үгөө.

- «Заветы Ильича» «Забудьте все» гэгдэдэг болоо.

- Тэрэтай юуныс бэшэ. Нэгэ залуу эрдэмэй доктор-философ агуу Лениней «Шаг вперед, два шага назад» гэлэн суута теоретическэ ажалыс «Ни туды, ни сюды» гээд нэрлээ юм хан. Нүгөөдэ нүхэрныс тэрэнынгээ ажалыс буряадшалхадаа «Тата-Түльхи» гээд, нэрлээ гэлсэнэ. «Круговая порука» болоо юм байна даа.

- Саашань тоолохо болоо һаа, «Коммунизм» колхозыш «Конец Света» гэгдээ.

- Тэрэтай нохойн наадан гээшэ! В.И.Лениней «Детская болезнь левизны» гэшыс бидэ «Детский туберкулез» гэжэ ойлогдог болохо ёһотой хабди.

- Энэтай юуныс бэшэ! Колхоз «Чапасв» мүнөө «Не допывем» гэгдэдэг болонхой.

- Эндэ һая түрэл «Одон» колхозоо ошоод, олоогүйб.

- Нютагаархидһаа: «Эндэ «Одон» колхоз оршодог һэмнай? - гэхэдэм

- Тэрэньэ марта мүнөө бидэшни «Потух огонек» болонхойбди гэдэбэл.

- Бүри болдэбди даа.

- Эпэмнай манай сагаалганаа сурхарбаан хүртээр, сурхарбаанаа «сельхоз» үдэр хүртээр тэмдэглэдэг болоһоноймнай үрэ гээшэ.

- Тийгээд лэ саашань шэнэ жэл шэнээр хуушаар, рождество ородоор, буряадаар...

- Саашань мартын найман, майн нэгэн гэддэхээр байтарнай «уняты» лэ мүнөөхи сурхарбаамнай дүтэлшэхэ...

- Байза, хэдыдэнь ажаллажа үрдинэ гэшэбиди?

- Нэгэ найндэрһөөнь нүгөө найндэр хүртээр таряаландаа талхаа хаяжа үрдинэбди.

- Үгы, түрүүн газараа хахалдаг бэшэ һэн гүбди?

- Зүб, зүб. Эртэ хабар трактораа полидоо гарганабди.

- Тэрэтай мүнөө хаанахи поли хахалжа байнаб?

- Газар дэлхэймнай уужам, мүнөө мүнөө Хабаровск хүрэжэ ябаа бээ.

- Яашоо холо ошодог юм. Өөһэдымнай газар гэжэ яашоо юм?

- Тээд өөһэдымнай газарай хахадыс Байгал далай, нүгөө хахадыс Бархан Түпхэнэй бартаа ехэ хада ууланууд эзэлнэ ха юм.

- Тээд уршалаата хабсагайнуудынь үтөгдээ һаа, уужам тала болохол һэн ха.

- Ульгам басагадыс урьхадаа һаа, Агын бэрээд болохол һэн ха.

(хүхэ энээдэн).

- Тийбэшыс энэ наһанһаа бүхы юумэ абаха гэжэ бү оролдое, даахагүйбди.

- Саашань залуушууддаа хургаал болгон хэлэхэ болоо һаа, иимэ:

- Хониной мяха гараараа эдидэг, ноёдыс - нюдөөрөө.

- Зүб, зүб. Үргэн ехэ мэдэсээс үсөөхэн зондо харуула.

(саашань булта ээжэлэн хэлэхэ)

- Хэпэйшыс тала бариха дурагүй һаа, ноёдой тала бари.

- Халаһан соогоо халаабыс бү бари. Тэрэшни подарга гэжэ һанагдаха.

- Өөрын һанамжыс ноёдой һанамжатай нэгэдэтэр нугалагты!

- Хэрбээ шамайе үүдэн руу заагаа һаань, тиймэ захиралта дээрһээс бууһан байгаа гэжэ мэдэ.

- Мүнөө хэхэ хэрэгээс бү яаруула, хара үдэртэ үлөө.

- Хэцдэ халааша, хэндэ халаашын нүхэн хүртэдэг.

- Хуби заяан үсэд нэтэрүү хүнүүдыс хүзүүһээнь шэрдэг, үгэ дуулсатайнууд тэрэней татаһан тээшэн ябадаг.

- Хэрбээ хуби заяанай шамда лимон бэлэглээ һаань, тэрэгээрын лимонад хээрэй.

- Жаргалгүйшыс һаа, жаргалтайб гэжэ һанажа ябахада үнэхөөр жаргалтай мэтэ болохош.

- Суг хүдэдэг нүхэдтээс муудалдахаа һанаа һаа, тэдэнтгээс арсадажа эхилэ.

- Хэдыдэшыс ноёдой нюдэндэ бү торсолдо, тэдэшни шамда ажал олоод лэ байха.

- Эрэ хүнэй һүлдэ дараһан эхэнэр хэдыдэшыс өөдлэхгүй.

- Зай иигэд гээд дүүргэс даа.

- Зүб, зүб. һураһан - далай, һураагүй - балай.

- хургаал захатай, хургуулаһан харюутай үлэг даа.

- Баяртай, нүхэд.

Саашань хүтэлбэрлэлэгын хэлэхэ хэрэг...

(Хүшэгэ)

Аман үгын абдарһаа

МОРИН ЭРДЭНИ ТУХАЙ ОНЬОН УГЭНҮҮД, ҮРЕЭЛНҮҮД, НУРГААЛНУУД

Үрэгээ хургажа, унаа болгоорой,
 Үхибүүгээ хургажа, эсэгэ болоорой.
 Морин дэлһээ дэбдихэ,
 Үхэр эбэрээ тодохо.
 Морин номгон, -
 Эзэн ябаган.
 һайн хүн мориёо магтаха,
 Ахир эрэ һамгаяа магтаха.
 Үбгэн баабай
 Үлэдэ тогтожо,
 Архинаа сэргэм үргэбэ,
 Агтынгаа дэлһэнһээ уяба.
 Морин һайниие зүгнэжэ заадаха,

Мууе мэдэжэ турьяха.
 Хаанашыс төөрибэл,
 Мориноод найдаарай,
 Жолоогоо һула табяарай.
 Баатарнууд үбэл мориндо,
 Зун бараан мориндо дуратай.

Орёо морин эжэлээ олохо,
 Залхуу хүн ханияа олохо.
 Мориной муу зан - эзэнһээ,
 Хүсэтэй ябадалшань - харууһанһаа,

Хатарша жороонь - үүлтэрһээ,
 Зангайн һайхан - хургаалһаа.

Моринойнгоо гараха дурагүй һаа, бү баала.
 Түрүүн мориёо таталуула,
 һүүлдэ өөрөө сайла.
 Эсэһэн мориндо ташуур хүндэ,

Хашан мориндо газар холо.
 Харин газарта
 Хазаарта морин - хани нүхэр.

Ташуур - мори сохино зэмсэг бэшэ,
 Мори шэмэглэхэ гоёолто.
 Адаг эрэ агтаяа сохидог,
 Эрхим эрэ эмээлтээс эльбэдэг.

Эмниг агтыс гар даран хурга:
 Дүмоо һаа, баһуулаһаш,
 Хайрлаа һаа, булигдахаш,
 Жабжыень шууратар тата,
 Хүлэйн холотор шүдэрлэ.
 Адуунай зах - азарга,
 Албатан ноён - дарга.
 Арадһаа баатар гараха,
 Адуунаа хүлэг тэнжэхэ.
 Адууе азаргаарнь танидаг,
 Арадыс хүбүүгээрнь мэдэдэг.

Бэлэг барижа,
 Моринойм шэхэ баярлуулбат.

Хэшэг үгэжэ,
 Хүлэгыс ганзагатай болгобот.

Шүдэндөө шэнжэтэй,
 Шэхэндээ эдитэй,
 Хүлдөө шэдитэй,
 Хүнэй хани - Хүлэг эрдэни.

Гүүтэй хүн моритой болохо,
 Басагатай хүн хүбүүтэй болохо.

Адуун дээрһээ даараха,
 Үхэр дороһоо даараха.
 Холшор хүбүүтэй хүн
 Хонтгой мори унахагүй,
 Хомхой һамгатай хүн
 Тохотой шүлэ уухагүй.
 Тойн мориндо эзэн олон,
 һайн хүндэ нүхэр олон.

Ц.Н. НОМТОВОЙ
суглуулбариһаа

Богони басни

Гунгаа ЧИМИТОВ

САР ТЭРГЭ ХОЁР

Хүсэтэ Сар хашалгүй
 Хүндэ ашаа зүдхэнэ.
 Харин Тэргын мөөрнүүдэй
 Хахинаха гэшэнь аягүй.

Хүнүүд сүлөөгүй ажалтай,

Хүлөө гарган хүдэлдэг.
 Анханай залхуу Зариман
 Ажалһаа хулжахаа һанажа,
 Үдөөбди гээд, худалаар
 Үйлын шангаар ёолодог.

Жан ЗИМИН

ҮҮЛЭД

Тэс хара үүлэд
 Тэнгэрээр нүүнэд.
 Дүүрэн уһатай үүлэд
 Дээгүүрнай зөөнэд.

Хабтагай тала
 ганташоо -
 Хоолойн таһа
 хаташоо.
 Хайратай лэ
 болошоо,
 Харьт, үүлэд,
 доошоо.

Уһалыт даа талыс,
 Умдалуулыт хүрһыень.
 Ами наһын аршалыт,
 Аза хубиень абарыт.

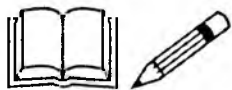
Уһатай үүлэд,
 Ундатай үүлэд,
 Бороо хура бэлэглэйт,
 Аадараар адхарыт.

Уһаа бү харамныт,
 Уһалыт даа, уулгыт.

СОЛБОН

Солбон хүбүүн
 «Соб» байса
 Соохорхоноо
 Унаба даа.
 Жороо мори
 Унаһандаа
 Жаахан Солбон
 Жаргалтай.
 Ардаг хүлэгөө
 Аманһаань
 Аляа хүбүүн
 Угзарна.
 Түргэн соохороо
 Ташуураар
 «Шурд» гэтэрынь
 Шабхадана.
 Талын зүргөөр
 Табиуулна,
 Тоһо татан
 Табаруулна.
 Урилдаанда
 Унаагаараа
 Урилдахаар
 Зорино даа.
 Сурхарбаанда
 Соохорхоноо
 Суурхуулхаяа
 Хүсэнэ даа.
 Табатай Солбон
 Талаантай -
 Адуушан лэ
 Болохо алтай.
 Жаахан хүбүүн
 Жаргалтай -
 Гүйлгөөшэн лэ
 Гүүлхэл алтай.

БАГШЫН
БУЛАН

Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор,
БГУ-гай профессор
Улзы-Жаргал Шойбонович ДОНДУКОВ

БУРЯАД ЛИТЕРАТУРНА ХЭЛЭНЭЙ ХҮГЖЭЛТЫН ШАТАНУУД ТУХАЙ

(Үргэлжлэл. Эхинийн августын 18-най дугаарта)

Ород хэлэнэй кирилл азбука дээрэ зохёогдоһон шэнэ буряад литературна хэлэнэй үзэг бэшэг болбол буряад арадай хэлэнэй жэнхэни онсо шанар шэнжые харуулжа шадаһан үзэг бэшэг болоо һэн. Энэ үзэг бэшэг буряад литературна хэлэндэ 60 жэл тухай хэрэглэгдэжэ, буряад литературна хэлэнэй саашаадаа халбаран хүгжэхэ нангин найхан замдань ехэ туһаламжа хүргөө, үзүүлэ.

Буряадай хэлэ бэшэгэй эрдэмэй зохёон байгуулха, тэрэнэй саашаадаа бадаран хүгжэхэ гайхамшагта ехэ ажал хүдэлмэридэнь Г.Д.Санжеев, Т.А.Бертагаев, Ц.Б.Цыдендамбаев, Д.А.Алексеев эрдэмтэдэй габьяа, аша туһа хэмжээгүй ехэ. Эдэ дурсагдаһан доктор-профессорнуудэй хүмүүжүүлхы болон хүтэлбэрлэхы ехэ ажалын габьяагай ашаар шэнэ үеын монгол хэлэ бэшэгэй эрдэмтэд урган гараа, жэшээлхэдэ: Л.Д.Шагдаров, В.И.Рассадин, И.Д.Бураев, Ц.Ц.Цыдынов, У.Ж.Ш.Дондуков, С.Ш.Чагдуров, В.И.Золхоев, Э.Р.Раднаев, Б.В.Матхеев, Д.Н.Д.Доржиев, Ш.Н.Р.Цыденжапов, Д.Д.Ошоров, Б.Б.Батоев, В.Б.Махатов, А.Г.Митрошкина г.м.

Буряад арадай аман зохёолые болон уран зохёолойнь бэшэмэл литературные эрдэм ухаанай талаар шэнжэлхэн олон эрдэмтэд 60-аад оной үеэр эрдэмэй үндэр нэрэ зиндаада хүртөө. Жэшээлхэдэ, М.П.Хамаганов, М.П.Хомонов, В.Ц.Найдаков, Н.О.Шаракшинова, А.Б.Сокоев, Е.В.Баранникова.

Октябрийн хубисхалай урда тээ буряад хэлэнэй ниитын, улс түрын үүргэнь хадаа ехэнхидээ ажахын хэрэг хүтэлхэ үүргэтэй байгаа. Жэшээлхэдэ, Буряадай бүхы Стенной Дүүмэнүүдтэ ажахынгаа, улс түрынгөө ажал хэрэгые монгол хэлэн дээрэ ябуулдаг байгаа. Энэнь хадаа мэдээжэ бээ даа. Тэрэ үедэ буряад ардехэнхидээ үзэг бэшэг мэдэхгүй байһан юм. Тэрээнһээ гадна буряад гүрэнэй үндэһэн хэблэл гэжэ юрэдөө байгаагүй. Нэгэ хэды томо дасан дугангуудта буддын шажанда хабаатай зохёолнууд модон бараар хэблэгдэдэг байгаа. Модон барай хэблэлэй арга боломжонь ээлтэйхэн байһаниинь хэндэшье мэдээжэ ааб даа.

Зүблэлтэ засагай тогтоһонһоо хойшо, Буряад Республикын байгуулагдаһанай һүүлээр буряад үзэг бэшэгые уран зохёолой литературна хэлые тогтоохо, хүгжөөхэ ажал хүдэлмэри тон габшагайгаар эхилһэн байна. Тэрэ саһаа хойшо 70 гаран жэл үнгэрбэ.

Энээхэн 70 гаран жэлэй хугасаа соо буряад литературна хэлэнэй ниитын болон улс түрын хамаг гол үүргэнь үргэн ехэ дэлисэтэйгээр бадаран хүгжөө.

Мүнөө буряад литературна хэлэн дээрэ олон газетэ, журналнууд болон арадай аман зохёол, уран зохёолой литература (роман, туужа, шүлэг, поэмэ г.м.) хэблэгдэн гарадаг. Эрдэм ухаанай шэнжэлгэдэ, соёл болбосоролдо, хургуулида, хүдөө ажахыда хабаатай зохёолнууд ород хэлэнһээ буряад хэлэндэ оршуулагдадаг. Буряадай радио, телевидени үндэһэн хэлэн дээрээ дамжуулга хэдэг, арадай театрнууд зүжэгүүдые наадажа харуулдаг. Бүхы улс түрын соёл болбосоролой ажал хүдэлмэри юрэдөөл буряад үндэһэн хэлэн дээрэ ябуулагдаха ёһотой гэжэ дээдын зургаануудһаа дурадхагдадаг байгаа.

Иигэжэ буряад литературна хэлэмнай 70 гаран жэлэй хугасаа соо түрэлхи арадайнгаа бүхы улс түрын, гэгээрэлэй болон соёл болбосоролой хүгжэлтэдэ тон ехэ сэгнэшгүй үүргэеэ дүүргэжэ, яһала мүлгидөө. Гэбэшье 1960-аад онуудай һүүлэй жэлнүүдһээ эхилжэ, партиин Буряадай обкомой болон засаг түрын зургаануудай ноёд найдай зэбүүрхэмэ үүсхэлэй ашаар буряад литературна хэлэн буряад үндэһэн хургуулинуудта заагдахаяа хоригдоһон юм. Энэ хадаа буряад арадай өөрынгөө үндэһэн хэлэн дээрэ үзэг бэшэг хураха эрхэ сүлөө бүдүүлгээр эбдэжэ, тэрэнэй урдахи жэлнүүдэй буряад хэлэнэй хүгжэһэн бүхы ехэ гайхамшагта амжалтые хосороон усадхаһан шиидхэбэри мүн байгаа.

Энэ зоргоороо аашалһан, гүнзэги ухаагүй, холын бодолгүй хаахарнууд

хүнүүдэй аша үринь уданшьегүй тобойжо гараад, харюусалгагүй эдэ алдуунуудыень буряад арадай залуушуул мүнөө хүрэтэр амсаһаар байдаг. Мүнөөнэй хото болон аймагай түбтэ ажаһуудаг залуушуул болон заахан хүүгэд буряад эхэ хэлээ орогто маргаад, ородооршье һайса мэдэхгүй тулюур зон болошонхой. Тиймэл ахирнууд аад лэ, үшөө ород хэлэн минии түрэлхи хэлэн гэжэ һаймһарха хэдэлгэтэй ябадаг. Тэрэ үеын Буряадаймнай хуули засаг баригшад буряад зоноо хуулида харша хара хүсөөр түрэлхи хэлыень мартуулаад, ород хэлэндэ нэшэжэ оруулаад, буряад бэшэ, харин элдэб олон үндэһэтэнэй шуһаяа хабсарган эюулһэн эб эетэ, шэнэ совет наци болободи гэхэ мэтээр шууялдагша һэн.

Харин тэрэ засагай үзэл сурталай мунсаар низа дараха зорилготой хэды байгаашье һаа, буряад арадай ханаха байха хүлдэнь - үндэһэн хэлэниинь хүн зоной гайхахаар абарагдаа, бэе мэндэ үлөөл даа.

Буряад арадай жэнхэни соёл болбосорол, угайнь гурим журам, ёһо заншал нэргээхэ, урданайнь түхэлдэ оруулха зорилготойгоор Россин Эрдэмэй Академиин БИОН (В.Ц.Найдаков, Б.В.Базаров), Буряадай үндэһэн соёлой эблэл (Д.Н.Дугаров), «Нэгэдэл» гэжэ нэрэтэй Буряад үндэһэ яһатанай хүдэлөөн (В.Хамутаев), Буряад арадай Конгресс (Е.Егоров) горитойхон, габшагай ажал эмхидхэн ябуулжа байһаниинь найшаалтай. Буряад арадай, буряадай засаг түрэ баригшад ажалын гол зорилго болбол түбхын түрүүндэ буряад хэлээ үнэхөөрөө улс түрын Буряад гүрэнэй үргэн дэлисэ үүргэтэй, хамаг буряад зоной үгүүлдэг, хөөрэддэдэг, зугаалдаг х э л э н болгохо, саашадань б а д а р у у л а н хүгжөөхэ хэрэг мүн болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалид,
хани нүхэр, эсэгэ, үбгэ эсэгэ
БАДМАЖАПОВ
Түмэн Цырендоржиевич
паһа бараба гээд түрэлхидынь, гэртэхиинийн
гүнзэги шаналал гашуудалтайгаар мэдээснэ.

ФУТБОЛ ...ХАРЮУГАА АБАХАНЬ ЛАБТАЙ

Россин Зүүн зонодо наадажа ябаһан команганууд уулзалгынгаа хоёрдохи хахадые эхилбэ. Байгша оной наадануудта зоно соогоо эрхимлэжэ гараха эрмэлзэлдэ абтайһан Новосибирскын, Хабаровскын Красноярскын, Ново-Кузнецкын, мунанай «Сэлэнгэ» комангануудай футболистнууд яһала найн наадан харуула.

Хабарһаа хойшо мурьсөөнэй таблицада түрүү һууриа адалгүй ябаһан Новосибирскын футболистнууд аман хотын стадион дээрэ наадахадаа бэлэдхэл һайнтай байһанаа харуула. Эднэр манайда, Эрхүүгэй комангануудай айлшалхадаа, шадамар бэрхээр наадажэ хоёр уулзалгаяа тус тустайн 1:0 тоотойгоор түгсэхэжэ шадаһан юм. Тингэжэ эднэр дүн хамта 32 очко абажа түрүү һууриа адалгүй ябаһан. Эндэ «Сэлэнгэ» футболистнууд айлшадтайгаа өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа шүүгээ һаа, урагшаа дабиша аргатай байһан юм. Эднэр нааданай хоёрдохи хахадта 1:0 тоотойгоор шүүжэ ябаһан хайран очкоогоо алдаа һэм шуу. Түрүү һуури эзлэхэн «Чкаловец» футболистнууд манайда «Звезда» шүүгээ һаа, гэдэргээл сухариха байһан юм. Саашаадаа бусад комангануудта наадахадаа, тиймэшье бэлэдхэл шүүгээхэгүйл ха.

Мурьсөөнэй таблицада хоёрдохи һуури эзлэхэн Хабаровскын футболистнууд нэгэ комангые шүүжэ гэгтэ урагшаа гараба. Эднэр «Кузбасс» стадион дээрэ тамайн эзэды аяр 4:0 тоотойгоор шүүжэрхэ һэн. Удаанай «Викторийн» футболистнууд 2:0 тоотойгоор шүүгдэхэниинь харамтай. Мурьсөөнэй таблицада удаадахи түрүү эзлэхэн Красноярскын футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ Рубцовскын «Торпедые» 5:0 тоотойгоор шүүгээ. Харин удаадахи уулзалгадаа Барнаулд «Динамо» комангада 0:1 тоотойгоор шүүгдэжэ, урагшаа дабиша шадабагүй.

Байгша оңдо эрхим найнаар наадажэ ябаһан «Сэлэнгын» футболистнууд саашаадаа яахань бэ гэгэни асуудал гарга. Энээндэ уулзалгануудай дүн харгал болдожо үгэхэнь лабтай. Манай футболистнуудай яһала найн довтолго хамгаала хэжэ ябаад наадаашье һаа айлшаар эрһэн зарим комангануудтай тэнсэхэнь хара буумаар. Жэшээлхэдэ Новосибирскын (хоёр удаа) Хабаровскын, Благовещенскын комангануудтай тэнсээ блэй. Мурьсөөн «Сэлэнгын» футболистнууд Барнаулд Рубцовскын комангануудтай наадаха аян замда мордонхой. Августын 26-д сентябрийн 2-то манайда Находкада Владивостогий команганууд эрхэ хүлээгдэнэ. «Сэлэнгын» футболистнууд тээсгэнэй эднэртээ 2:0, 3:0 тоотойгоор диилдэжэ эрээ һааб даа. Өөрынгөө стадион дээрэ наадажа, манай футболистнууд харюугаа абаха бээ гэгэ һанагдана, хүлээгдэнэ, найдагданашье. Уншагшадай анхаралда мүнөөдэр байдалаар мурьсөөнэй таблица толилогдоно.

Б.ЦЫРЕНПИЛОВ

Команганууд	наадаа	шүүгээ тэнсээ	шүүгдээ	бүмбэгэ
1. «Чкаловец» Новосибирск	17	8	8	1 20-9
2. СКА Хабаровск	17	9	4	3 30-21
3. «Металлург» Красноярск	17	8	5	4 21-11
4. «Металлург» Н-Кузнецк	17	8	4	5 23-19
5. «Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	17	7	6	4 20-20
6. «Звезда» Эрхүү	17	7	6	4 17-10
7. «Амур» Благовещенск	17	6	7	4 18-15
8. «Луч» Владивосток	17	7	4	6 25-16
9. «Кузбасс» Кемерово	17	6	6	5 20-21
10. «Динамо» Барнаул	17	6	5	6 16-11
11. «Заря» А-Кузнецк	17	5	6	6 17-14
12. «Виктория» Назарово	17	4	6	7 20-29
13. «Океан» Находка	17	3	8	6 13-18
14. ФК Междуреченск	17	2	7	8 11-24
15. «Сибиряк» Братск	17	2	6	9 19-27
16. «Торпедо» Рубцовск	17	1	6	10 11-36

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Ахамад редакторай орлогшо Б.М.Ж. БАЛДАНОВ</p> <p>РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: А.А.АНГАРХАЕВ (ахамал редактор), Г.Х.ДАШЕЕВА (ахамал редакторай орлогшо), Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (харюусалгата секретарь), А.Г.ЛУБСАНОВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), Д.Д.СУНДАРОН, таһагуудые даагшад: Н.Д.НАМСАРАЕВ, Т.В.САМБЯЛОВА, Д.Ш.ХУБИТУЕВ, А.Д.ТАПХАЕВ; В.И.ПИНТАЕВ (хэблэлэй директор).</p>	<p>Манай адрес:</p> <p>670000, Улаан-Үдэ, Каландаршвиллин үйлэс, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.</p>	<p>Газетэ хэблэлэй 1 хуудһан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 3.350 (хамта 20.000). Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 17.00.</p>	<p>"Республиканска типографи" гэгэни АО-до газетэ хэблэгдэ. Директорийн телефон: 21-40-45. Б-0079-дэхн номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 8404.</p>
<p>Редакциин телефонууд: ахамал редакторай - 21-50-96, приемнын - 21-54-54, ахамал редакторай орлогшонорой - 21-68-08, 21-64-36, харюусалгата секретариин - 21-50-52, секретариин - 21-50-52, таһагууд: экономикын болон политикын - 21-55-97 (даагшань), 21-63-86, соёлой, түүхын болон залуушуулай - 21-54-93 (даагшань), 21-57-63, 21-69-58, 21-60-21, мэдээлэл болон рекламнын - 21-62-62, 21-67-81, хэблэлэй - 21-33-61, оператор-корректоруудэй - 21-61-35, фотокорреспондентуудэй - 21-33-61, компьютерна түбэй-21-66-76, корпусктын - 21-34-45.</p> <p>"Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 21-49-94, бухгалтери - 21-23-67, вахта - 21-60-91.</p> <p>Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нотагай нэрлүүлэлдэ бэшэлые хазагайруулаһан ушарта авторнуудынь харюусалгатай. Редакциин һанамжа автарайхитай адли бэшэ байжа магад.</p>			

1943 он ороноо э...
Дайнай я...
хубилгаһа...
Аухэргэй...
Тэрэ гэгэ...
Тийн байг...
авиазавод...
соёлой бай...
хабаадаһан...
доржоно р...
тосхойно в...
үнгэргэдэ...
Нэн түр...
частини...
амаршалг...
Удаань Бу...
лыкын Пра...
муйн Дай...
ажалай ве...
р е с п у б...
холбооной...
Хилипенко...
гүүдые, а...
бэшгүүды...
нуудта бар...
Удаань б...
ветеранууд...
эзэһэй дээ...
лөө. Эндэ...
рожно рай...
гаанай гув...
ков, тус...
ветеранууд...
ной түрүү...
Скорповск...
тэрэнэй ор...
Бобровски...
Уааа дара...
дээбдэ. Тин...
гэгэнь соёло...
дэргэдэхи

Предс...
обучение...
- госуд...
- юрис...
- экон...
- соци...
- псих...
- худол...
- дефе...

Пр...
Инсти...
Срок...
Старш...
Обуче...
Прием...

ПРЕДСТ...
ИНСТ...
Для уч...
возможн...
зачной...
тестиров...